

ชื่อเรื่อง	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้น้ำบ่อต้น และการปนเปื้อนทางแบคทีเรีย : ศึกษาเฉพาะ ตำบลสบป่าด อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง		
ชื่อผู้เขียน	นางนวลทอง เมธาจารย์		
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	การจัดการมนุษย์และสิ่งแวดล้อม		
คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :			
	รศ.ดร. ชูชัย	สมิทธิไกร	ประธานกรรมการ
	ศ. ดร. มนัส	สุวรรณ	กรรมการ
	รศ. ดร. ชูเกียรติ	ลีสุวรรณ์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้
น้ำบ่อต้นกับการปนเปื้อนทางแบคทีเรีย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครัวเรือนหมู่ที่ 1 ตำบล
สบป่าด อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง ที่มีบ่อน้ำต้นเป็นของตนเอง จำนวน 65 ครัวเรือน
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย (1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามแบบ
สัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้น้ำบ่อต้น 3 ขั้นตอน คือ พฤติกรรมการ
ก่อสร้างและดูแลรักษาบ่อ พฤติกรรมการเก็บกักน้ำ และพฤติกรรมนําน้ำมาดื่ม
และ (2) การวิเคราะห์คุณภาพน้ำด้วยวิธี Most Probable Number จาก 3 แหล่ง คือ จาก
แหล่งน้ำ (บ่อน้ำ) จากภาชนะเก็บกักน้ำ (โอ่งน้ำ) จากภาชนะใส่น้ำก่อนดื่ม (แก้วน้ำ)

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการใช้น้ำบ่อต้นของชาวบ้านในแต่ละขั้นตอน
ส่วนใหญ่ยังผิดหลักสุขาภิบาลและเอื้ออำนวยต่อการปนเปื้อนของแบคทีเรีย เช่น การ
ไม่มีฝาปิดบ่อน้ำหรือภาชนะที่ใช้ใส่น้ำ การไม่ทำความสะอาดภาชนะที่ใช้เก็บกักน้ำ
และใช้ใส่น้ำดื่ม ตลอดจนการไม่ฆ่าเชื้อโรค ทำให้มาตรฐานน้ำดื่มลดลง และมีค่า
ปริมาณแบคทีเรียเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างพฤติกรรมก่อสร้างและดูแลรักษา
บ่อ การเก็บกักน้ำ และการนําน้ำมาดื่ม จะพบว่า คะแนนเฉลี่ยของแต่ละขั้นตอนเท่ากับ

3.97 คะแนน 1.75 คะแนน และ 2.61 คะแนน ตามลำดับ (จากจำนวนคะแนนเต็ม 10 , 8 และ 6 คะแนน) และมีปริมาณแบคทีเรียเฉลี่ยเท่ากับ 1318.63 MPN 1894.22 MPN และ 1302.72 MPN ตามลำดับ เมื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าพฤติกรรมการใช้น้ำที่ถูกหลักสุขาภิบาลในแต่ละขั้นตอน มีความสัมพันธ์แบบผกผันกับการปนเปื้อนทางด้านแบคทีเรียอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

Independent Study	The Relationship between Shallow Well Consumption Behaviors and Bacterial Contamination : A Case of Tambol Soppad , Amphoe Mae Moh , Changwad Lampang		
Author	Mrs. Nualthong Methajan		
M.A.	Man and Environment Management		
Examining Committee :	Assoc. Prof. Dr. Chuchai	Smithikrai	Chairman
	Prof. Dr. Manat	Suwan	Member
	Assoc. Prof. Dr.Chukiat	Leesuwan	Member

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship between shallow well consumption behaviors and bacterial contamination . The sample consted of 65 households which have their own shallow wells in Moo 1, Tumbol Soppad, Amphoe Mae Moh, Changwat Lampang . The research instrument were (1) structured interviews on shallow well consumption , i.e. , behaviors in taking care of the wells, behaviors in keeping water and behaviors in drinking water, and (2) water quality analyses by using the Most Proable Number method . The water was taken from the well, the containers and the glasses.

The research found that most of the shallow well consumption behaviors were inappropriate and facilitated bacterial contamination . These behaviors included : do not have lids or containers ; do not clean containers ; and do not disinfect bacteria . As a result , these behaviors

lowered water quality and increased quantity of bacteria . The average scores of consumption behaviors in each steps were 3.97 , 1.75 and 2.61 respectively (full scores are 10 , 8 and 6) ; the quantities of coliform bacteria were 1318.63 MPN/100ml , 1894.22 MPN/100ml , and 1302.72 MPN/100ml respectively. The Pearson' r indicated that the appropriate consumption behaviors in each steps were negatively related to the bacterial contamination ($p < 0.05$) .